

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรหลาย ๆ อย่างประกอบกัน สำหรับทรัพยากรมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก ประเทศที่มีพลเมืองที่มีคุณภาพย่อมจะมีความเจริญรุดหน้าในทุกด้านมากกว่าประเทศที่มีแต่ปริมาณของคนที่ด้อยคุณภาพ การเตรียมและสร้างเสริมกำลังคนให้เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของชาติไว้ใช้ให้เป็นพลังในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศต่อไปได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นยิ่งก็คือ การศึกษา (คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา 2521 : 56) การศึกษาจะช่วยส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ และทักษะต่าง ๆ ให้มนุษย์รู้จักตนเอง ตลอดจนสภาพสังคมและสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กับคน สามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับมาแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ และพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ (มยุรี จารุปาน 2520 : 53 - 54)

ประเทศไทยก็มองเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก และได้จัดทำเป็นแผนพัฒนาการศึกษาระดับชาติไว้ 4 ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ในการจัดการศึกษาทุกระดับมีความสำคัญ แต่สิ่งสำคัญพื้นฐานในการจัดการศึกษาคือ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งในจุลสารสารสนเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า "การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่สำคัญมาก เพราะเป็นที่ยอมรับด้านวิชาการแล้วว่า การพัฒนาเด็กวัยก่อนประถมศึกษาเป็นการวางพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ทุกด้าน พื้นฐานดังกล่าวครอบคลุมการพัฒนาการทางกายที่เจริญเติบโตให้เต็มที่ตามวัย พัฒนาการทางสติปัญญาที่ทำให้เกิดการรับรู้สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ ทั้งส่งเสริมความคิดพัฒนาการทางสังคมที่เกี่ยวข้องระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น และพัฒนาบุคลิกภาพโดยส่วนรวม การเข้าใจความถูกต้องของการปฏิบัติงานในสังคมและเจตคติต่าง ๆ" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 - 2530 : 1) ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับในระยะต้นของชีวิต เป็นรากฐานการพัฒนาคุณภาพประชากร

รัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับนี้ และได้กำหนดเป็นแนวนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้กล่าวไว้ว่า

...รัฐพึงเร่งจัดและสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนประถมศึกษา โดยสนับสนุนให้ท้องถิ่นและเอกชนจัดให้มากที่สุด ไม่ใช่งบประมาณอย่างเดียว และเน้นให้ครอบครัวมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ คุณสมบัติที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสังคมไทย ส่วนระบบการจัดนั้น อาจจัดในระบบโรงเรียนสำหรับเด็กหรือศูนย์เด็กปฐมวัยในบางกรณี อาจจัดชั้นเด็กเล็กหรือชั้นอนุบาลก็ได้... (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 8)

จะเห็นได้ว่ารัฐได้สนับสนุนให้มีการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนประถมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กในทุกด้านและเหมาะสมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 : 1) และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้กล่าวถึงการศึกษาระดับนี้ไว้ดังนี้

เร่งขยายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม รวมทั้งดูแลด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการแก่เด็กก่อนวัยเรียน โดยเฉพาะในเขตนอกเมือง พร้อมทั้งพัฒนารูปแบบการจัดบริการให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น... (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 : 51)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้มีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับดังกล่าวดังนี้ "ส่งเสริมการจัดชั้นอนุบาลสำหรับเด็กวัยก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา โดยสนับสนุนให้โรงเรียนร่วมกับชุมชนดำเนินการจัดการศึกษาระดับนี้ในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษา ปัญหาทางเศรษฐกิจ และในพื้นที่ชนบท" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 : 15) ซึ่งในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดดำเนินการหลายโครงการ เช่น โครงการเปิดขยายชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ โครงการวิจัยและพัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นต้น และในปีการศึกษา 2529 ได้เริ่มดำเนินการ

โครงการอนุบาลชนบท ตามมติที่ประชุมของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2529 ซึ่งให้มีชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ใน เขตชนบทและมีความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากรและอาคารสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529 : 1) โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. เพื่อจัดบริการการศึกษาระดับอนุบาลให้แก่เยาวชนวัย 4 - 5 ปี ที่อยู่ในชนบท เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจิตใจ
2. เพื่อลดความไม่เสมอภาคของโอกาสและบริการการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาระหว่าง เยาวชนที่อยู่ใน เมืองและ เยาวชนที่อยู่ในชนบท
3. เพื่อแก้ปัญหาการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 12)

สำหรับการดำเนินงานนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนวทางในการดำเนินงานไว้ดังนี้คือ จะเปิดชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ในเขตชนบทเท่านั้น และโรงเรียนที่จะเปิดชั้นอนุบาลดังกล่าว จะต้องอยู่ห่างจากโรงเรียนเอกชนที่จัดชั้นอนุบาลอยู่แล้วไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตร โดยจัดบริการแก่เด็กวัย 4 - 5 ปี โครงการอนุบาลชนบทนี้เป็นโครงการที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างรัฐ (โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ) กับชุมชน (คณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา) และระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันได้แก่ กรมการฝึกหัดครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้จะปรับโครงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอีก 2 โครงการ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คือ โครงการเปิดขยายชั้นเด็กเล็กในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ และโครงการส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่นที่พูดภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย เข้าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอนุบาลชนบทด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.พ. : 1 - 2)

นอกจากนี้ในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดรูปแบบการพัฒนาบุคลากรโดยการมุ่งเน้นการฝึกอบรมด้วยวิธีการศึกษา เอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง กลุ่มโรงเรียนเป็นฐานในการฝึกอบรม ด้วยแนวความคิดที่ว่าการพัฒนาบุคลากร

ควรจัดให้ฐานในการฝึกอบรมอยู่ใกล้กับปฏิบัติการให้มากที่สุด เพื่อก่อให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการร่วมกันในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน และมอบหมายให้โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบในการฝึกอบรมบุคลากรตามรูปแบบที่กำหนดให้ และรับผิดชอบในการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ด้วยเห็นว่าโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดนั้นได้จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอน และทำการวิจัยการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยตรง เป็นแหล่งความรู้และวิทยาการในการฝึกอบรมบุคลากรให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ในระดับจังหวัด และโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดมีความพร้อมในด้านบุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา เหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 1 - 2)

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงกำหนดให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในระดับจังหวัดขึ้นโดยใช้สถานที่โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเป็นที่ตั้งศูนย์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ศูนย์นี้มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา นิเทศติดตามผลการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นแหล่งวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา และทำการวิจัยทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับการบริหารงานของศูนย์เป็นการบริหารในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งมีคณะกรรมการ 2 คณะคือ คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการดำเนินงาน

คณะกรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำแนะนำ ให้แนวความคิด ให้การสนับสนุน การบริหารงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน คณะกรรมการ สาธารณสุขจังหวัด พัฒนาการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด และผู้แทนของประชาชน เป็นกรรมการ สำหรับคณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ เป็นรองประธานกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบโครงการอนุบาล หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ เป็นกรรมการ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ นอกจากนี้ อาจพิจารณาแต่งตั้งบุคคลอื่น ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่องานเพิ่มเติมได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2529 : 3 - 4)

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีความแตกต่างไปจากการจัดการศึกษาระดับอื่น ทั้งในวิธีการจัดและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดที่จะต้องมารับผิดชอบการพัฒนาระดับก่อนประถมศึกษานั้น ก็มียานในหน้าที่ประจำอยู่ด้วยแล้วคือ การจัดการศึกษาทั้งระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา ซึ่งงานก็มีมากอยู่แล้ว ประกอบกับงานที่เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นงานใหม่ ดังนั้น การดำเนินงานต่าง ๆ ย่อมเกิดปัญหาอุปสรรคบางประการ ซึ่งรองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวในการบรรยายพิเศษในพิธีเปิดการประชุมปฏิบัติการ วิทยากรแกนนำการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ณ จังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2530 พอสรุปได้ว่า จากการติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ทำได้ดีมาก จะมีปัญหาก็คือ เรื่องอาคารสถานที่ การจัดซื้อสื่อสำเร็จรูปไม่สอดคล้องกับหลักการจัดประสบการณ์ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด การประสานงานระหว่างผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลและศึกษานิเทศก์ในหลายจังหวัดดีมาก สำหรับจังหวัดอาจมีปัญหาคือ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานั้น อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมอบหมายให้โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดโดยตรง และอีกประการหนึ่ง ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดมีงานมาก นอกจากนี้ในการนี้ เสด็จติดตามผลยังจำเป็นต้องปรับปรุงระบบให้ดีขึ้น (รุ่ง แก้วแดง : บรรยาย)

นอกจากนี้จากการติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้สรุปไว้ในเอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการวิทยากรแกนนำระดับก่อนประถมศึกษา และจากรายงานการติดตามผลโครงการอนุบาลชนบทของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปรากฏว่า ปัญหาในการดำเนินงานและการปฏิบัติงานพอสรุปได้ดังนี้

1. ครูขาดความรู้ความชำนาญและประสบการณ์การสอน
2. โรงเรียนขาดแคลนสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน
3. งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ

4. อาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ
5. ฐานะของผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ยากจน
6. ผู้บริหารไม่เข้าใจนโยบาย หลักการและวิธีการจัดการศึกษาระดับก่อน

ประถมศึกษา

7. การนิเทศติดตามผลมีน้อยและไม่ต่อเนื่อง
8. การประสานงานระหว่างโรงเรียนอนุบาลกับศึกษานิเทศก์จังหวัดลำพำ ไม่

คล่องตัวและผิดขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 : 1 - 7, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.พ. : 18 - 19)

จากสภาพและปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาดำเนินงานนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่ได้กำหนดรายละเอียดที่ชัดเจน แนวการดำเนินงานบทบาท และหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ส่วนใหญ่ได้มาจากการสั่งการและการประชุมอบรม ในส่วนที่กำหนดไว้ยังเป็นลักษณะกว้าง ๆ ทำให้การดำเนินงานของแต่ละศูนย์ซึ่งอยู่ในทุกจังหวัดและมีสภาพต่าง ๆ กัน ออกไป ย่อมมีหลากหลายอาจแตกต่างกันออกไปเช่นเดียวกัน และอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ยังไม่มีใครได้ทำการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในลักษณะการดำเนินงานในเรื่องของการพัฒนาบุคลากร การนิเทศการศึกษา การจัดศูนย์ให้เป็นแหล่งวิชาการและการทำการวิจัยระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนหรือปรับปรุงแนวการดำเนินงาน การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ขอบ เขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาถึงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามโครงการอนุบาลชนบทในเรื่องต่อไปนี้

1.1 การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งมีงานดังนี้

1.1.1 การพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา

- ก. การวางแผนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร
- ข. การดำเนินงานการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร
- ค. การประเมินผลการดำเนินงาน

1.1.2 การนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

- ก. การวางแผนการนิเทศ
- ข. การดำเนินการนิเทศ
- ค. การประเมินผลการนิเทศ

1.1.3 การจัดศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา

- ก. การจัดห้องศูนย์สื่อ
- ข. การผลิตต้นแบบ
- ค. การรวบรวมเอกสารตำราและหนังสือต่าง ๆ
- ง. การให้บริการ

1.1.4 การทำวิจัยทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

- ก. ทำการวิจัย เกี่ยวกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- ข. นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1.2.1 ด้านพัฒนาบุคลากร

1.2.2 ด้านการนิเทศการศึกษา

1.2.3 ด้านการจัดศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิชาการ

1.2.4 ด้านการทำวิจัย

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ทุกศูนย์ทั่วประเทศ จำนวน 72 ศูนย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อันจะเป็น ประโยชน์ต่อการบริหารงานของศูนย์
2. จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาได้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
3. ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสามารถนำผลการวิจัย ไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ต่อไป

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงาน หมายถึง แนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนา การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในการทำงานในหน้าที่ความรับผิดชอบบรรลุตาม เป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดให้ตั้ง เป็นศูนย์และมีการบริหารศูนย์ ในรูปของคณะกรรมการ

ระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับก่อนการศึกษาระดับมัธยม เพื่อ เตรียมความพร้อมแก่เด็กที่ก่อนจะ เข้า เรียนชั้นประถมศึกษา

อนุบาลชนบท หมายถึง การจัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ในเขตชนบท ซึ่งเป็นโครงการหนึ่ง ของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทุกศูนย์ทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 72 ศูนย์ ซึ่งตั้งอยู่ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลคือ

1. ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 72 คน
2. ครูผู้เป็นวิทยากรแกนนำประจำศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จำนวนศูนย์ละ 1 คน รวม 72 คน
3. ศึกษาในเทศก์จังหวัด ผู้รับผิดชอบโครงการอนุบาลชนบท ซึ่งเป็นกรรมการดำเนินงานและประสานงานต่าง ๆ ระหว่างศูนย์ฯ กับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 72 คน

รวมประชากรผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 216 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นลักษณะแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับ

ก่อนประถมศึกษา ตามเกี่ยวกับการดำเนินงานทั้ง 4 งานของศูนย์ คือ การพัฒนาบุคลากร การนิเทศการศึกษา การจัดศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิชาการ และการทำวิจัยทางการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้ง 4 งาน คือ การพัฒนาบุคลากร การนิเทศการศึกษา การจัดศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิชาการ และการทำวิจัยทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้เป็นวิทยากรแกนนำของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ตามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ในเรื่อง การพัฒนาบุคลากร การนิเทศการศึกษาและการจัดศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิชาการ เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้ง 3 งาน เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับศึกษานิเทศก์จังหวัดผู้รับผิดชอบโครงการอนุบาลชนบท แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ตามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในเรื่อง การพัฒนาบุคลากร การนิเทศการศึกษาและการทำวิจัยทางการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานทั้ง 3 งาน

คือ การพัฒนาบุคลากร การนิเทศการศึกษา และการทำการวิจัยทางการศึกษา เป็นแบบ
สอบถามแบบสำรวจรายการ และแบบปลายเปิด

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือวิจัย มีลำดับการดำเนินการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์
พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งโดยส่วนใหญ่ยึดแนวการดำเนินงานของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
ระดับก่อนประถมศึกษา

3.2 นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย โดยนำเอา
ความรู้ แนวปฏิบัติ ทฤษฎีและหลักการมาสร้างแบบสอบถาม แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ตรวจสอบ แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุง

3.3 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของ
เนื้อหาและความถูกต้องของการใช้ภาษา แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

3.4 จัดทำ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ โดยนำหนังสือจาก
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ประจำ
จังหวัด แล้วรับแบบสอบถามคืนโดยให้ผู้ตอบส่งคืนทางไปรษณีย์

5. การวิเคราะห์และการเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืน ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์
ด้วยตนเอง ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่
และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อน

ประถมศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลโดยใช้ ตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ และ นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยลำดับขั้นตอนการเสนอโดยแบ่งเป็น 5 บท ดังนี้

- บทที่ 1 เป็นบทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนียามศัพท์เฉพาะ วิธีดำเนินการวิจัยและการนำเสนอผลการวิจัย
- บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล
- บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ส่วนสุดท้ายเป็นบรรณานุกรม และภาคผนวก